
Flerårsstrategi 2019-2021 Överförmyndarnämnden

Verksamhet

Överförmyndarnämnden fullgör kommunens uppgifter enligt föräldrabalken, lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn och vad som i övrigt i lag eller annan författning sägs om överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämndens huvuduppdrag framgår i överförmyndarnämndens reglemente, som är beslutad av kommunfullmäktige. Överförmyndarnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller annan författning samt bestämmelserna i reglemente.

Överförmyndarnämndens verksamhet är en kommunal och obligatorisk tillsynsmyndighet.

Huvudsaklig verksamhet

Överförmyndaren ska skydda underåriga och vuxna, som helt eller delvis saknar beslutskompetens, från rättsförluster. I Alingsås kommun har en överförmyndarnämnd inrättats med uppgift att förvalta denna kommunala funktion.

Kommunens överförmyndare är en tillsynsmyndighet som utövar tillsyn över ställföreträdares verksamhet i kommunen. Överförmyndarens huvudsakliga uppgifter är:

- att utreda och ta ställning till behovet av god man i enskilda fall.
- att rekrytera, utbilda och föreslå ställföreträdare.
- att utöva tillsyn över ställföreträdare i kommunen genom att granska och utöva tillsyn av årsräkningar och årsredogörelser samt att besluta om arvode till ställföreträdarna.
- att utreda klagomål och genomföra byten av ställföreträdare vid behov.
- att serva ställföreträdares verksamhet genom rådgivning.
- att besluta om beviljande eller avslag gällande samtycke där lagstiftningen så kräver, exempelvis vid arvsifte och försäljning av fastighet.

Överförmyndarnämnden i Alingsås kommun har idag tre handläggare som hanterar tillsyn för nämndens räkning. Antal ärenden per handläggare uppgår per oktober 2018 till 169 st. I jämförelse med andra kommuner inom Göteborgsregionen med liknande befolkningsammansättning och som bedriver sin överförmyndarverksamhet i egen regi kan konstateras att Alingsås kommun har en hög andel ärenden per handläggare.

Inflöde av nya ärendet varit högre än utflöde de senaste sex åren med undantag 2017. Skälen till den stadiga ökningen av ärenden under 2010-talet kan vara många. En större andel äldre i befolkningen, en större andel psykiskt sjuka/funktionsnedsatta som ansöker om godmanskap. Vidare påverkar migrationen i världen. Detta kan sammantaget förklara ökningen av antalet ställföreträderskap.

Under 2010-talet har antalet ställföreträdare i Alingsås ökat kraftigt. Se sammanställning nedan.

Ställföreträderskap:	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GM	206	218	231	246	267	295
FV	28	23	34	40	47	47
FM	100	100	92	101	111	118
SFV	4	7	10	12	14	22
EKB	15	15	138	108	38	25
Totalt	353	363	505	507	477	507

I genomförd risk- och väsentlighetsanalys framkommer svårigheter med att upprätthålla rättssäkerheten inom nämndens verksamhet vid både volymökning av ställföreträdarskap och krav på ekonomisk effektivisering.

Överförmyndarnämnden möter utmaningar att bibehålla en rättssäker handläggning eftersom verksamheten på grund av sin storlek är sårbar. En minskning av personal skulle ge långvariga effekter för verksamheten och innebär ökad arbetsbelastning på kvarvarande handläggare.

Åtaganden och nyckeltal

I Flerårsstrategin 2019 – 2021 för Alingsås kommun framgår prioriterade mål med indikatorer som ska brytas ned på nämndnivå. Nämnderna ska ta fram åtaganden och nyckeltal som ska bidra till att utveckling av prioriterade mål och indikatorer sker i planerad riktning.

Prioriterat mål:	Kommunfullmäktiges prioriterade mål 4, I Alingsås råder god ekonomisk hushållning grundad på effektiv resursanvändning.
Indikator:	Nettokostnader ska inte öka snabbare än summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.
Åtagande:	ÖFN åtar sig att följa ärendeutveckling och ny lagstiftning rörande ersättning gällande alla former av ställföreträdarskap.
Nyckeltal:	Antal ställföreträdarskap, minskning/ökning
Prioriterat mål:	Kommunfullmäktiges prioriterade mål 5, I Alingsås bygger välfärden på god service, hög kvalitet och tillgänglighet
Indikator:	Medborgarnas upplevelse av bemötande och tillgänglighet i kommunen ska förbättras
Åtagande:	ÖFN åtar sig att ge en ökad service och utbildning avseende godmansuppdrag.
Nyckeltal:	Antalet genomförda utbildningar.

Uppdrag från kommunfullmäktige

I beslutad flerårsstrategi 2019-2021 för Alingsås kommun har kommunfullmäktige inte utsett något riktat uppdrag till överförmyndarnämnden, ett antal uppdrag riktas dock till samtliga nämnder. Följande uppdrag är aktuella för överförmyndarnämnden:

- Samtliga nämnder ges i uppdrag att aktivt verka för och genomföra flerårsstrategins utpekade vilja.
- ÖFN kommer att aktivt verka för genomförande av flerårsstrategins utpekade vilja.
- Samtliga nämnder ges i uppdrag att reducera sin centrala administration och föreslå möjligheter till förvaltningsövergripande effektiviseringar.
- ÖFN kommer att se över möjligheter till att reducera central administration och föreslå möjligheter till förvaltningsövergripande effektiviseringar.
- Samtliga nämnder ges i uppdrag att stärka och utveckla demokratin och i lämpliga former använda sig av medborgardialog.
- ÖFN åtar sig att arbeta vidare med att stärka och utveckla demokratin och i lämpliga former använda sig av medborgardialog.
- Samtliga nämnder ges i uppdrag att ta fram en strategi för hur digitala lösningar genom exempelvis artificiell intelligens kan införas i syfte att minska administrationen.
- ÖFN åtar sig att ta fram förslag till fler digitala lösningar för att minska central administration.

Internkontrollplan

Vid framtagande av nämndens risk- och väsentlighetsanalys framkom fyra risker, varav två hanteras som åtaganden. Kvarvarande två risker tas upp som kontrollpunkter i internkontrollplan. Risker rör handläggningsrutiner och påverkar såväl verksamhet som medborgare, eftersom överförmyndarnämndens handläggning riktas mot medborgaren.

Omedelbar åtgärd

Ingen risk bedöms kräva omedelbar åtgärd.

Ekonomiska ramar

Resultaträkning, tkr

Belopp i tkr	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021
Verksamhetens intäkter	0	0	0
Personalkostnader	2 892	2 903	2 977
Lokalhyror	0	0	0
Köp av tjänster	2 100	1 462	1 462
Övriga kostnader	474	173	173
Verksamhetens kostnader	5 466	4 538	4 612
Verksamhetens nettokostnader	5 466	4 538	4 612
Kommunbidrag	5 466	4 538	4 612
Årets resultat	0	0	0

Budget 2019

En fortsatt minskning i antalet ensamkommande barn prognostiseras för år 2019, vilket kommer innebära lägre kostnader för arvode till gode män för ensamkommande barn. Däremot fortsätter antalet ställföreträdare att öka inom andra områden vilket gör att antal ärenden ligger kvar på samma nivåer som tidigare år. Tendensen är att antalet ärenden kommer fortsatt öka något. Detta kommer att följas upp under året.

Under 2019 kommer uppdatering av verksamhetssystemet Wärna att ske, detta belastar posten "Övriga kostnader" med 300 tkr.

Överförmyndarnämnden har fått i uppdrag att reducera central administration och effektivisera verksamheten för att efter 2019 ha en verksamhet som är anpassad efter en lägre ram än den nuvarande. Arbetet för att anpassa verksamheten kommer att pågå löpande under 2019 med målet att klara av att bibehålla en rättssäker handläggning inom beslutad ram. Under året kommer frågan om kommunsamarbete med närliggande kommuner att lyftas för att se om det finns förutsättningar för kommunnära samarbete kring överförmyndarfrågor, utöver riktade uppdrag i flerårsstrategi.

Plan 2020

En fortsatt minskning i antalet ensamkommande barn prognostiseras även för år 2020, vilket kommer innebära ytterligare lägre kostnader för arvode till gode män för ensamkommande barn. Antalet ställföreträdare inom andra områden prognostiseras att fortsätta att öka, vilket gör att antal ärenden troligen ligger kvar på samma nivåer som tidigare, alternativt ökar.

År 2020 har överförmyndarnämndens ram minskat. Det finns då en stor risk för att Överförmyndarnämnden och dess verksamhet kommer att möta problem med att bibehålla rättssäkerhet i handläggning, och att kommuninvånare kan riskera att råka ut för rättsförluster. Överförmyndarnämnden kan även komma att få svårigheter att utföra sitt lagstadgade uppdrag, att skydda underåriga och vuxna, som helt eller delvis saknar

beslutskompetens, från rättsförluster. Det görs bland annat genom att rekrytera och utöva tillsyn över gode män och förvaltare, samt att bevaka underårigas rätt genom tillsyn av förmyndare.

Merparten av nämndens kostnader består i lagstadgade arvode till uppdragstagare. Med utgångspunkt i lagstiftning är uppdragstagare eller ställföreträdarens arvode inte möjligt för Alingsås kommun att bortprioritera. Den möjlighet som kvarstår är då att minska bemanning genom att minska inhyrd personal från kommunledningskontoret med ca 50%. Den största delen inhyrd personal är handläggare och om antalet handläggare minskar kan det medföra stora konsekvenser för verksamheten. Det kan om antalet ärenden ligger kvar medföra risker arbetsmiljöbrister och skapa en ohållbar arbetsmiljö för personal, dessutom finns risk för orätsäker handläggning, samt strävan efter minimal verksamhet och service. Risk finns för de medborgare som överförmyndarnämnden genom sin tillsyn ska skydda, dvs de personer som av olika anledningar inte kan tillvarata sina egna rättigheter.

Plan 2021

En fortsatt minskning i antalet ensamkommande barn prognostiseras för år 2021, vilket kommer innebära lägre kostnader för arvoden till gode män för ensamkommande barn. Däremot pekar allt idag på att antalet ställföreträdare kommer att fortsätta att öka inom andra områden vilket gör att antal ärenden ligger kvar på samma nivåer som tidigare år.

Det är i dagsläget oklart hur överförmyndarnämndens verksamhet ser ut år 2020 och därmed även 2021. Beslutad ram för 2021 ligger i nivå med 2020.

Personal

Överförmyndarnämnden har ingen personal anställd, personal hyrs in från kommunledningskontoret.

Bilaga 1 Internkontrollplan

Identifierad risk	Område ekonomi verksamhet medborgare medarbetare	Process	Risk-värde	Vad ska kontrolleras?	Metod Hur ska kontrollen genomföras?	Ansvarig Vem genomför kontrollen	Uppföljning När följs kontrollen upp?
Granskning av årsräkningar tar för lång tid	Verksamhet Medborgare	Granskning	12	Hur lång tid det tar från 1 mars tills att samtliga årsräkningar är granskade	Uppföljning i Wärna	Strateg	Årsredovisning
Lång handläggningstid	Verksamhet Medborgare	Handläggning	8	Stickprov av handläggningstid gällande anmälningsärenden	Uppföljning i Wärna	Strateg	Årsredovisning

Risk – beskrivning	Risk/ sannolikhet	Risk/ väsentlighet	Risk och väsentlighet	Hantering (åtagande, internkontrollpunkt, omedelbar åtgärd)
Volymökning antal ställföreträderskap	2	3	6	åtagande
Minskat antal utbildningsinsatser avseende uppdraget som god man	3	3	9	åtagande
Lång handläggningstid	2	4	8	Internkontrollpunkt
Granskning av årsräkningar tar för lång tid	3	4	12	Internkontrollpunkt
Förklaring Risk:				Förklaring Väsentlighetsgrad:
<p>1.Osannolik: risken för att fel ska uppstå är praktiskt taget obefintlig</p> <p>2.Mindre sannolik: risken för att fels ska uppstå är mycket liten</p> <p>3.Möjlig: det finns en möjlig risk för att fel ska uppstå</p> <p>4.Sannolik: det är mycket troligt att fel ska uppstå</p>				<p>1.Försumbar: är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen</p> <p>2.Lindrig: uppfattas som liten av såväl intressenter som kommunen</p> <p>3.Kännbar: uppfattas som besvärande av såväl intressenter som kommunen</p> <p>4.Allvarlig:är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa</p>
Förklaring Hantering:				
<p>Att ta ställning till hur riskerna ska hanteras. När riskinventering och värdering är gjord ska nödvändiga åtgärder identifieras.</p> <p>Riskvärde 1-4 Åtgärder bedöms ej nödvändiga.</p> <p>Riskvärde 6-12 Alternativ 1: Bedöms vara delar av verksamheten där förändring/utveckling är nödvändig för att nå politisk avsiktsförklaring samt prioriterade mål med indikatorer. Formuleras som åtagande i nämndens flerårsstrategi.</p> <p>Alternativ 2: Bedöms vara delar av verksamheten där den värderade risken ska åtgärdas/hållas under uppsikt. Återfinns i nämndens internkontrollplan.</p> <p>Riskvärde 16 Bedöms vara delar av verksamheten där den värderade risken måste åtgärdas direkt. Formuleras som omedelbar åtgärd i nämndens flerårsstrategi.</p>				